

Toets nieuw Associate-
degreeprogramma
Pedagogisch Educatief
Medewerker
Hogeschool iPabo Amsterdam

20 april 2016

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	6
3	Beschrijving van het programma	7
3.1	Algemeen	7
3.2	Profiel instelling	7
3.3	Profiel Ad-programma	7
4	Ad-programmabeoordeling	9
4.1	Beoogde eindkwalificaties	9
4.2	Programma	11
4.3	Personeel	17
4.4	Voorzieningen	19
4.5	Kwaliteitszorg	21
4.6	Toetsing	22
4.7	Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	23
4.8	Algemene conclusie over de kwaliteit van het Ad-programma	23
4.9	Aanbevelingen	24
5	Overzicht oordelen	25
	Bijlage 1: Samenstelling panel	26
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	27
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	28
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	29

1 Samenvattend advies

Met het Associate degree programma Pedagogisch Educatief Medewerker (PEM) wil Hogeschool iPabo studenten die een functie ambiëren in de IKC, basisschool, 0-groep of kinderopvang een opleidingsniveau aanbieden dat zich tussen mbo en hbo bevindt, op het snijvlak van zorg en onderwijs. Hiermee wil zij (allochtone) studenten die de stap naar het hbo niet in één keer kunnen maken, een kans bieden om door te studeren naar een hoger opleidingsniveau en daarmee bijdragen aan de maatschappelijke behoefte aan zowel meer differentiatie binnen de beroepsgroep als aan een verhoging van het opleidingsniveau van Noord-Holland en Groot Amsterdam. De student kan desgewenst een schakelprogramma van een half jaar (30 EC) volgen en vervolgens instromen in het derde jaar van de reguliere programma van de pabo.

De Ad-opleiding PEM biedt een verdieping van de pedagogisch-didactische kennis, inzicht en vaardigheden voor (mbo) medewerkers die werkzaam zijn bij voor- en vroegschoolse opvang. Hogeschool iPabo heeft voor deze opleiding het competentieprofiel van het Ad-programma Pedagogisch Educatief Medewerker overgenomen van de geaccrediteerde PEM-opleiding van de Hogeschool Rotterdam, die dit profiel heeft opgesteld. Het beroepsprofiel van de afgestudeerde Ad-PEM bestaat uit twee pijlers: een pedagogische en een educatieve basis. De opleiding wordt in deeltijd aangeboden en studenten dienen een geschikte werk- of stageplek te hebben om de opleiding te kunnen volgen.

Het panel is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding helder zijn omschreven en voldoende zijn afgestemd met het werkveld. De opleiding heeft volgens het panel scherp op het netvlies waarin de Ad-opleiding qua inhoud, niveau en beroepsprofiel verschilt van mbo en bachelor en maakt het onderscheid in taken en verantwoordelijkheden voldoende duidelijk.

Het programma bestaat uit drie doorlopende programmagebieden; *kennisbasis*, *competent handelen*, en *persoonlijke professionaliteit*. Vanaf de start van de opleiding komen alle drie de programmagebieden aan bod. De gebieden zijn volgens het panel goed in balans. De opleiding wordt afgesloten met een afstudeeropdracht. Met het diploma is de afgestudeerde startbekwaam als specialist jonge kind.

Het panel concludeert dat de inhoud van het programma duidelijk en gestructureerd naar de eindtermen toewerkt en dat studenten met dit programma de eindkwalificaties van de opleiding kunnen behalen. Het curriculum lijkt echter primair vanuit het onderwijs te worden benaderd, waarbij wel veel aandacht uitgaat naar VVE en kinderen van 2-4 jaar, maar waarbij het zeer jonge kind van 0-2 jaar enigszins op de achtergrond raakt. Het panel constateert dat de opleiding hierop nog in ontwikkeling is. Dit geldt minder voor de kennisbasis, maar vooral voor het praktijkdeel van de opleiding. Ook het deel muzische en ludische vakken komt het panel beperkt voor.

Voor praktijkbegeleiding maakt de opleiding gebruik van partners waar een begeleidingsinfrastructuur veelal reeds geregeld is. Dit komt het panel logisch voor. De koppeling vanuit de praktijk met de theorie is binnen deze infrastructuren echter niet altijd een vanzelfsprekendheid. Het panel waardeert daarom het voornemen van de opleiding om mentoren hierin te ondersteunen en begeleiden.

De positie van een Ad-er zal in het werkveld bovendien een nieuwe functie zijn, waarmee extra aandacht voor de positionering van studenten in het stage/werkveld vanuit de opleiding noodzakelijk zal zijn.

Het panel constateert dat het instroombeleid aan de wettelijke vereisten voldoet. De eis dat een kandidaat een relevante werk- of stageplek dient te hebben ziet het panel als passend en gewenst voor deze opleiding. Het begrijpt en onderschrijft de redenering van de opleiding om instroom van havisten te ontmoedigen. Het adviseert wel om het vereiste taalniveau explicieter voor het voetlicht te brengen en deze verwachtingen duidelijk naar kandidaten te communiceren, zodat studenten zich gedegen realiseren welk niveau er van hen wordt verwacht. Het panel is van oordeel dat het programma studeerbaar is in de tijd die hiervoor staat. Tijdens het locatiebezoek kreeg het panel de indruk dat studielast en studeerbaarheid regelmatig worden besproken en gedegen worden gemonitord.

Het panel waardeert de diversiteitsambitie van de Hogeschool en van deze opleiding en vindt het positief dat de Hogeschool met deze opleiding uitdrukkelijk inzet op een nieuwe en maatschappelijk gewenste ontwikkeling. Het beveelt wel aan om hier ook zelf explicieter beleid op te voeren.

Het personeelsbeleid voorziet in voldoende professionaliserings- en ontwikkelingsmogelijkheden voor het personeel om zich (verder) te bekwamen in voor deze opleiding relevante vakgebieden en ontwikkelingen. De docenten die de opleiding momenteel voor de Ad-PEM beoogt, zijn uitstekend opgeleid. Zij maken op het panel een professionele, enthousiaste en gedreven indruk. Het panel mist hier echter expertise met betrekking tot het zeer jonge kind en een intensieve betrokkenheid van docenten muziek, drama, dans of beeldende vorming bij het programma. Het panel is van oordeel dat de kwaliteit van het personeel momenteel volstaat voor het aanbieden van het programma voor de doelgroep jonge kind van 2 tot 6 jaar. Het concludeert echter dat het huidige docententeam niet voldoende is geëquipeerd voor de inhoudelijke realisatie van het programma op de onderdelen zeer jonge kind (0-2 jaar) en beeldende en muzische expertise.

De huisvesting en materiële voorzieningen zijn ruimschoots toereikend voor de realisatie van het programma. Het panel waardeert de mogelijkheden die het Speleon biedt voor integratie van de diverse programmagebieden.

Studiebegeleiding en informatievoorziening zijn naar behoren georganiseerd en docenten zijn gedreven om studenten de benodigde begeleiding te geven. Het panel beoordeelt de systematiek van kwaliteitszorg als goed doordacht en van voldoende kwaliteit. De opleiding vraagt de verschillende belanghebbenden gestructureerd en regelmatig om input. Naar aanleiding van deze inbreng wordt ook concrete actie ondernomen.

Er is een duidelijk en helder omschreven toetsstelsel voor zowel tussentijdse als afsluitende vormen van toetsing. De kwaliteit van de toetsen is procesmatig goed geborgd. Het toetsbeleid wordt verder uitgewerkt op basis van de kaders vanuit Hogeschool Rotterdam. Het panel heeft de toetsmatrijzen en beoordelingsformulieren bekeken en is van oordeel dat deze passend zijn voor het niveau van Associate degree.

Het panel komt tot een eindoordeel voldoende onder voorwaarden ten aanzien van de kwaliteit van het nieuwe Associate-degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker van de Hogeschool iPabo Amsterdam Alkmaar en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

Den Haag, 20 april 2016

Namens het panel ter beoordeling van de uitgebreide Toets nieuw Associate-degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker van Hogeschool iPabo Amsterdam Alkmaar.

Gerda Geerdink
(voorzitter)

Suzanne den Tuinder
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel vastgesteld met volgende samenstelling:

- Voorzitter: Gerda Geerdink, (*voorzitter*), associate lector werkzaam bij het Kenniscentrum Kwaliteit van Leren van de Faculteit Educatie van de HAN op het thema 'kwaliteiten van lerarenopleiders'.

Leden:

- Lien Werbrouck, opleidingshoofd van de professionele bacheloropleiding Pedagogie van het jonge kind aan de Karel de Grote Hogeschool te Antwerpen;
- Maureen van Doorn, adviseert kinderdagverblijven, IKC's (Integraal Kind Centrum) en diverse stichtingen die zich buigen over kind en welzijn;
- Student-lid: Eline Leo, student Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam.

Het panel werd bijgestaan door Lieve Desplenter, beleidsmedewerker NVAO en procescoördinator, Anne Martens, NVAO-trainee en Suzanne den Tuinder, Odion Onderwijsonderzoek, secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de instelling verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. In bijlage 3 van dit adviesrapport is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ontvangen. Op 22 maart 2016 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en zijn nadere vragen geformuleerd voor de aanvrager. Deze vragen zijn door de secretaris geïnventariseerd en zijn als input gebruikt voor het locatiebezoek.

Op 23 maart 2016 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de instelling. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 15 april 2016 aan de instelling voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De instelling heeft op 19 april 2016 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot een aangepaste schrijfwijze van de instellingsnaam (Hogeschool iPabo), waarna het definitieve rapport is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 20 april 2016 aan de NVAO aangeboden.

3 Beschrijving van het programma

3.1 Algemeen

Instelling:	Hogeschool iPabo Amsterdam Alkmaar
Ad-programma:	Pedagogisch Educatief Medewerker
Varianten:	deeltijd
Locaties:	Alkmaar, Amsterdam
Studieomvang (EC):	120 EC
Graad:	AD
CROHO-onderdeel:	Gedrag en maatschappij

3.2 Profiel instelling

Hogeschool iPabo is een monosectorale hogeschool met locaties in Amsterdam en Alkmaar. De hogeschool verzorgt opleidingen, nascholing en onderzoek op het gebied van leraren en leidinggevenden in het primair onderwijs. De hogeschool heeft zo'n 900 bachelor studenten en een personele omvang van 85 fte.

De hogeschool heeft de ambitie om, samen met het werkveld en andere kennispartners, onderwijs en opvoeding aan 0-12 jarigen duurzaam te verbeteren door het opleiden en nascholen van professionals en door het verrichten van praktijkonderzoek ten dienste van de doorgaande ontwikkeling van kinderen. Hierbij heeft zij expliciete aandacht voor waarden-geladen keuzes in de levensbeschouwelijke pluriforme samenleving, mede op basis van het (leren) voeren van een interreligieuze dialoog.

Hogeschool iPabo staat voor interreligieus onderwijs en gelooft dat de inkleuring van talentontwikkeling mede is gevormd door de cultuur en levensbeschouwing waarmee (aanstaande) leerkrachten zijn opgegroeid en opgevoed. Zij ziet leerkrachten die de bachelor-opleiding hebben afgerond als cultuurdragers die zich op het gebied van levensbeschouwelijke vorming van kinderen specifieke bekwaamheden hebben eigen gemaakt.

3.3 Profiel Ad-programma

Met het Associate degree programma Pedagogisch Educatief Medewerker (PEM) wil Hogeschool iPabo studenten die een functie ambiëren in de IKC, basisschool, 0-groep of kinderopvang een opleidingsniveau aanbieden dat zich tussen mbo en hbo bevindt, op het snijvlak van zorg en onderwijs. Hiermee wil zij (allochtone) studenten die de stap naar het hbo niet in één keer kunnen maken, een kans bieden om door te studeren naar een hoger opleidingsniveau en daarmee bijdragen aan de maatschappelijke behoefte aan zowel meer differentiatie binnen de beroepsgroep als aan een verhoging van het opleidingsniveau van Noord-Holland en Groot Amsterdam.

Hogeschool Rotterdam heeft een competentieprofiel ontwikkeld voor de Ad-PEM opleiding. Hogeschool iPabo neemt dit Ad PEM-programma van de Hogeschool Rotterdam in zijn geheel over, waarmee een eerste aanzet is gegeven naar een mogelijk landelijk opleidingsprofiel.

De hogeschool iPabo biedt de opleiding in deeltijd aan in een tweejarig programma. Dit programma is per jaar onderverdeeld in vier periodes. In elke periode komen drie programma-onderdelen (kennisbasis, competent handelen en persoonlijke professionaliteit) aan bod. De kennisbasis beslaat in totaal 50 EC, het competent handelen 54 EC en de persoonlijke professionaliteit 16 EC.

4 Ad-programmabeoordeling

Van toepassing is het Kader voor de uitgebreide Toets nieuw Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832).

Het kader wordt gebruikt als de instelling niet beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling is gericht op zeven vragen:

1. Wat beoogt het Ad-programma?
2. Met welk programma?
3. Met welk personeel?
4. Met welke voorzieningen?
5. Hoe wordt de kwaliteit geborgd?
6. Hoe wil het Ad-programma dit toetsen?
7. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze zeven vragen zijn vertaald in zeven onderwerpen en 16 standaarden. Over de standaarden geeft het visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van het Ad-programma als geheel, ook op de tweepuntsschaal.

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van het Ad-programma in totaal.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een Ad-programma binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

Het Ad-programma voldoet niet aan de basiskwaliteit.

Voldoende

Het Ad-programma voldoet aan de basiskwaliteit.

Indien het Ad-programma niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De AD-opleiding Pedagogisch Educatief Medewerker biedt een verdieping van de pedagogisch-didactische kennis, inzicht en vaardigheden voor (mbo) medewerkers die werkzaam zijn bij voor- en vroegschoolse opvang. Hogeschool iPabo heeft voor deze opleiding het competentieprofiel van het Ad-programma Pedagogisch Educatief

Medewerker overgenomen van de geaccrediteerde PEM-opleiding van de Hogeschool Rotterdam, die dit profiel heeft opgesteld. Daarin worden vijf competentiegebieden onderscheiden:

- Ontwikkeling van het jonge kind stimuleren
- Ouders en opvoeders ondersteunen bij opvoeding en ontwikkeling van het jonge kind
- Voorwaarden scheppen voor opvoeding en ontwikkeling van het jonge kind
- Werken in een organisatie
- Professionaliseren.

De eindkwalificaties zijn door de Hogeschool Rotterdam in overleg met het werkveld tot stand gekomen. Samen met Rotterdam vormt iPabo het landelijk opleidingsoverleg Amsterdam – Rotterdam, met de ambitie hier meer toekomstige Ad-PEM opleidingen bij te betrekken.

Hogeschool iPabo geeft aan dat zij binnen het competentieprofiel meer nadruk legt op interdisciplinaire samenwerking en op educatieve kennis en vaardigheden. De opleiding wenst het profiel daarnaast regionaal in te kleuren, door samenwerking met diverse regionale ROC's, PO-besturen, kinderopvangorganisaties en de gemeenten Amsterdam en Alkmaar.

Het beroepsprofiel van de afgestudeerde Ad-PEM bestaat uit twee pijlers: een pedagogische en een educatieve basis. De opleiding geeft aan dat, alhoewel het PEM programma van Hogeschool Rotterdam zich bevindt in het domein 'Gedrag en Maatschappij', de eindkwalificaties van het programma grote gelijkenis vertonen met de wettelijke bekwaamheidseisen zoals Hogeschool iPabo die hanteert voor haar bacheloropleiding pabo. Dit maakt het voor afgestudeerden mogelijk om – na een schakelprogramma van een half jaar– door te stromen naar het derde jaar van de bacheloropleiding pabo.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding helder zijn omschreven en voldoende zijn afgestemd met het werkveld. Het panel ziet de extra aandacht voor interdisciplinaire samenwerking en de educatieve inkleuring als meerwaarde. De regionale inkleuring herkent het panel momenteel nog niet. Het panel ziet echter dat contacten met het werkveld dusdanig intensief zijn, dat in de verdere ontwikkeling van de opleiding een regionale inkleuring voor de hand ligt. De opleiding geeft aan dat dit in co-creatie met het werkveld vorm zal krijgen.

Het beroepsprofiel voor de PEM, zoals ontwikkeld in Rotterdam, en de bijbehorende pabo-bacheloropleiding bevinden zich niet in hetzelfde domein. Het panel is desondanks van oordeel dat er voldoende gelijkenis en overlap is met de eindkwalificaties van de bacheloropleiding en verdere ontwikkeling binnen het pedagogische domein ook voordelen heeft. Naast aansluiting bij het curriculum van de pabo heeft het Ad-programma een duidelijk eigen profiel (jonge kind in kleine groepen) en onderscheidt het zich qua eindkwalificaties en niveau van de bacheloropleiding. De opleiding heeft volgens het panel scherp op het netvlies waarin het beroepsprofiel van de Ad verschilt van mbo en bachelor en maakt het onderscheid in taken en verantwoordelijkheden voldoende duidelijk.

Conclusie: Voldoet

4.2 Programma

4.2.1 Standaard 2

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

De opleiding wordt in deeltijd aangeboden en studenten dienen een geschikte werk- of stageplek te hebben om de opleiding te kunnen volgen. Gemiddeld de helft van de studietijd vindt plaats in de beroepspraktijk.

Het panel ziet dat de inhoud verschilt van de bacheloropleiding in de doelgroep waarmee wordt gewerkt. De opleiding werkt bovendien vanaf de start reeds met een groter praktijkdeel. De koppeling met de praktijk wordt versterkt doordat afwisselend kleuters en peuters van brede basisschool El Kadisia in het inspannende Speleon spelen in de ochtenden.

De opleiding presenteert in het dossier de manier waarop zij de Ad gepositioneerd ziet binnen het werkveld en de bijpassende vaardigheden die hiervoor nodig zijn. Het panel heeft met het management van de opleiding gesproken of deze positionering van Ad-er niet wat ambitieus is en meer passend is voor een afgestudeerde bachelor, gezien de verantwoordelijkheden (begeleiden en coachen van collega's, meedenken over het pedagogisch beleid van de organisatie). De opleiding kon voldoende overtuigend toelichten dat de beschreven verantwoordelijkheden en interventies beperkt zijn en onder verantwoordelijkheid van een leidinggevende worden uitgevoerd. Ook het werkveld geeft tijdens de gesprekken aan dat zij ruimte ziet voor een functie met een dergelijke positionering.

De opleiding wenst het programma in overleg en co-creatie met het werkveld verder invulling te geven. Het panel constateert dat de hiervoor benodigde contacten reeds gelegd zijn. Huidige ontwikkelingen in het beroepenveld vinden een weg in het programma. Hogeschool iPabo heeft als één van speerpunten geïdentificeerd dat zij actieve relaties zal aangaan met het werkveld en deze duurzaam onderhoudt. Hogeschool iPabo hanteert volgens het dossier een interreligieuze, op burgerschap gerichte aanpak en ziet als haar maatschappelijke opdracht om de inzetbaarheid van een gedifferentieerde groep mbo-studenten, die toegerust is tot het voeren van een interreligieuze dialoog, te vergroten. Tijdens de gesprekken licht de opleiding toe dat dit vooral via de vieringen zijn weg vindt in het curriculum en dat er aandacht wordt gegeven voor culturele voorkeuren in de leerlijn van persoonlijke professionaliteit. Pabo studenten geven aan dat zij in de opleiding worden voorbereid op andere culturen. Zij krijgen informatie over alle stromingen, inclusief rituelen, symbolen en vieringen, en worden zich bewust van de verschillen. Zij zijn van mening dat zij hierdoor goed worden voorbereid op andere culturen en het omgaan met culturele verschillen. Studenten melden het panel dat zij bij het diploma een certificaat krijgen in een bepaalde religie, of interreligieus.

Overwegingen

Het panel concludeert dat het programma in overleg met het werkveld verder vorm krijgt en dat ontwikkelingen in het beroepenveld een plek krijgen in het programma.

Het vindt de verschillen tussen het PEM programma en de pabo bacheloropleiding voldoende aangetoond, qua inhoud, opbouw en beroepsperspectief. Het interlevensbeschouwelijke karakter van de AD heeft evenwel nog aanscherping.

Conclusie: Voldoet

4.2.2 Standaard 3

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

De eindkwalificaties van de opleiding zijn vertaald in leerdoelen voor de verschillende onderdelen van het curriculum. Het programma is overgenomen vanuit de Hogeschool Rotterdam en bestaat uit een kennisbasis, een praktijkdeel en een deel persoonlijke professionaliteit. Vanaf de start van de opleiding komen alle drie de programmagebieden aan bod. De opleiding wordt afgesloten met een afstudeeropdracht. Met het diploma is de afgestudeerde startbekwaam als specialist jonge kind.

De student kan desgewenst een schakelprogramma van een half jaar (30 EC) volgen en vervolgens instromen in het derde jaar van de reguliere programma van de pabo. Het volledige traject tot het bachelordiploma behelst na afstuderen dus nog 150 EC.

Het programma richt zich volgens de beschrijving op het jonge kind van 0-6 jaar. Het panel kreeg uit de documentatie de indruk dat de nadruk vooral ligt op het kind in de leeftijd van 2-6 jaar, met name op de overbrugging van peuter naar kleutertijd en VVE, en minder op het zeer jonge kind van 0-2 jaar. De extra aandacht voor ontluikende geletterdheid en gecijferdheid en de kunstvakken die zich volgens het moduleboek op groep 1 en 2 van de onderbouw richten, versterken dit beeld. Het panel heeft hierover uitvoerig en in verschillende gespreksrondes met de opleiding gesproken. Het constateert daarbij dat de opleiding voor het vaardigheden- en praktijkdeel vooral uitgaat van de vaardigheden die studenten opgedaan hebben in hun mbo-opleiding en werkomgeving en op de inbreng van het werkveld. Het panel ziet dat er bij docenten wel ideeën leven hoe de ontwikkeling van het zeer jonge kind meer in het totale curriculum kan worden betrokken, maar dat deze ideeën nog niet concreet zijn ingevuld in het programma.

Het panel stelt vast dat de eindkwalificaties voor taalvaardigheid op niveau F4 zijn vastgesteld. Het ziet echter geen duidelijke opbouw in het curriculum gedocumenteerd om studenten in een relatief korte periode van twee jaar naar dit (toch aanzienlijk hogere) niveau te krijgen. Tijdens de gesprekken verhelderen docenten dat studenten bij alle opdrachten feedback krijgen op hun schriftelijke vaardigheden en dat er tijdens de lessen veel aandacht is voor zowel mondelinge als schriftelijke taalvaardigheid. Dit zit volgens docenten door het gehele programma verweven. Mochten er zich op het gebied van taalniveau problemen voordoen, dan heeft men hier in de eerste en tweede lijn diverse ondersteuningsmogelijkheden voor, zoals NT2 programma's.

Muzische en ludische vakken zoals muziek en beeldende vorming, staan volgens het panel vrij laat en beperkt in de opleiding geprogrammeerd. Docenten geven aan dat deze creatieve onderdelen ook in het Speleon reeds aan bod komen, met ondersteuning van

docenten beeldende vorming, waar studenten al vanaf het begin van de opleiding bij betrokken zijn.

Volgens de curriculumbeschrijving worden studenten geacht elk half jaar een onderzoek uit te voeren en aan het eind een afstudeeronderzoek. Het onderzoeksdeel leek het panel daarmee zwaar aangezet en intensief voor een Ad-opleiding. Tijdens de gesprekken bleek dat deze onderdelen niet allemaal een volledig onderzoeksrapport behelzen, en dat 'onderzoek' vooral praktische handelingsvraagstukken behelst, met als doel om bij studenten een kritische blik op de praktijk te ontwikkelen. In de eerste periode bestaat het uitsluitend uit een onderzoeksplan: wat ziet men als praktijkproblemen en hoe kan dit worden onderzocht. Het tweede deel is een onderzoek op basis van literatuur, om een kritische blik naar de eigen praktijk te ontwikkelen. Pas in het laatste jaar beslaat het een volledig onderzoek, het Praktijkonderzoek Afstuderen.

Overwegingen

De eindkwalificaties zijn vertaald in leerdoelen die de basis vormen voor een samenhangend programma. Het panel is van oordeel dat er met dit programma op een gestructureerde en systematische wijze naar de einddoelen wordt toegewerkt.

De ontwikkeling van het zeer jonge kind, van 0-2 jaar, is in het praktijkdeel van het curriculum momenteel beperkt vertegenwoordigd. De opleiding vertrouwt hier op de reeds aanwezige kennis en ervaring van de instromende studenten met het jonge kind. Het panel merkt echter op dat het jonge kind op mbo-4 niveau vooral gericht is op verzorging, terwijl in deze Ad-opleiding meer moet worden gekeken naar de ontwikkeling en de stimulering van deze groep. Dit heeft weliswaar een plek in de kennisbasis van het curriculum, maar het panel benadrukt dat hier ook in andere onderdelen structureel aandacht aan besteed dient te worden.

Het panel is voldoende overtuigd van de aandacht die in het programma wordt besteed aan taalvaardigheid en de ontwikkeling naar F4 niveau. Het adviseert wel om dit explicieter voor het voetlicht te brengen en deze verwachtingen duidelijk naar kandidaten te communiceren, zodat zij zich vooraf gedegen realiseren welk niveau er bij afstuderen van hen wordt verwacht.

De muzische en ludische vakken komen, onder meer via het Speleon, vanaf het begin aan bod in het curriculum, maar mogen naar oordeel van het panel een zwaardere en meer prominente rol krijgen in het curriculum, zeker gezien de doelgroep van het (zeer) jonge kind.

Het panel concludeert dat de inhoud van het programma duidelijk en gestructureerd naar de eindtermen toewerkt en dat studenten met dit programma de eindkwalificaties van de opleiding kunnen behalen. Het constateert tegelijkertijd dat de opleiding op een aantal gebieden – het zeer jonge kind, het aanbod van muzische en ludische vakken – nog in ontwikkeling is. Het curriculum lijkt primair vanuit het onderwijs te worden benaderd, waarbij wel veel aandacht uitgaat naar VVE en kinderen van 2-4 jaar, maar waarbij het zeer jonge kind van 0-2 jaar enigszins op de achtergrond raakt. Dit geldt minder voor de kennisbasis, maar vooral voor het praktijkdeel van de opleiding.

De opleiding is zich er van bewust dat zij zich het programma uit Rotterdam nog eigen moet maken op deze onderdelen. Het panel onderschrijft dit en ziet ook dat dit binnen de opleiding reeds onderwerp van gesprek is. Het adviseert de opleiding om deze ontwikkeling prioriteit te geven en bovengenoemde aandachtspunten hierin te betrekken.

Conclusie: Voldoet

4.2.3 Standaard 4

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

De opleiding maakt gebruik van competentiegericht leren, vanuit drie doorlopende programmagebieden; *kennisbasis*, *competent handelen*, en *persoonlijke professionaliteit*. Bij de *kennisbasis* staat het opbouwen van een methodisch referentiekader om eigen handelen pedagogisch en didactisch te richten en bij te sturen centraal. Dit wordt ingevuld met colleges, werkcolleges, practica en trainingen en er wordt gebruik gemaakt van zelfstudieopdrachten, casussen, simulaties en/of skills labs. Het *competent handelen* richt zich op het opbouwen van een handelingsrepertoire in de beroepspraktijk. Via projecten en praktijkopdrachten leren studenten de (in de kennisbasis verworven) kennis en inzichten toepassen in de actuele beroepspraktijk. De praktijkervaring wordt verdiept door confrontatie met theoretische concepten en methodische vaardigheden en door systematische en methodische reflectie. Bij *persoonlijke professionaliteit* wordt studenten geleerd een grondhouding, visie en methodieken te ontwikkelen om de eigen rol in de ondersteuning van kinderen continu te verbeteren. Er wordt gewerkt met individuele en groepsopdrachten met aandacht voor zelfreflectie vanuit de praktijkervaringen van studenten. De keuze van de werkvormen hangt samen met de doelen van de betreffende programmaonderdelen.

Het programma kent een modulaire opbouw. Docenten geven tijdens de gesprekken aan dat zij het belangrijk vinden dat vakken geïntegreerd aan bod komen en dat vooral gericht wordt op de brede ontwikkeling van het jonge kind. Het panel heeft hier tijdens de gesprekken diverse voorbeelden gehoord hoe docenten vakken vanuit verschillende vakgebieden vorm willen geven, bijvoorbeeld via het integreren van rekenonderwijs en beeldende vorming.

Het is verplicht dat de student vanaf het eerste kwartaal in het eerste studiejaar een relevante praktijk/werkplek van tenminste 16 uur per week heeft in een IKC, kinderdagverblijf, peutergroep of 0-groep/ startgroep. De opleiding stelt in de OER diverse eisen aan deze werkplek, waaronder de aanwezigheid van een hbo-praktijkbegeleider, eventueel op afstand, en de mogelijkheid om de rol van PEM'er (meewerkend voorman) te vervullen.

Voor praktijkbegeleiding maakt de opleiding gebruik van partners waar een stage/ begeleidingsinfrastructuur veelal reeds geregeld is. De studiebegeleider vanuit de opleiding is vaak ook de praktijkbegeleider en heeft één keer per maand contact met de student waarbij onder meer de opdrachten besproken worden die de student in de praktijk gaat uitvoeren.

Het panel heeft met de opleiding gesproken over het maken van de koppeling tussen de theoretische kennis en de opdrachten die zij uitvoeren in de praktijk. De opleiding geeft aan dat zij voornemens is de mentoren vanuit de stage/werkplek begeleiding en training te geven in hoe zij studenten hierin kunnen begeleiden.

Overwegingen

Het panel waardeert de aandacht voor de drie programmagebieden vanaf de start van de opleiding en is van oordeel dat deze gebieden goed in balans zijn in het programma.

Het komt het panel logisch voor om op de stage/werkplek van vaak reeds bestaande infrastructuur gebruik te maken die aanwezig is bij partners in het werkveld. De koppeling vanuit de praktijk met de theorie is binnen deze infrastructuren echter niet altijd een vanzelfsprekendheid. Het panel waardeert daarom het voornemen van de opleiding om mentoren hierin te ondersteunen en begeleiden. De positie van een Ad-er zal in het werkveld bovendien een nieuwe functie zijn, waarmee extra aandacht voor de positionering van studenten in het stage/werkveld vanuit de opleiding noodzakelijk zal zijn.

Conclusie: Voldoet

4.2.4 Standaard 5

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Kandidaten dienen te beschikken over een havo, vwo of mbo-4 diploma en moeten bij aanvang van het eerste studiejaar relevant werk (betaald of onbetaald) verrichten bij een instelling voor voor- of vroegschoolse opvang voor minimaal 16 uur per week, 40 weken per jaar. De hogeschool werkt met een studiekeuzecheck, waarbij kandidaten een opdracht uitvoeren op de werkplek, een vaardigheidstoets maken voor taal en rekenen en een groepsopdracht verzorgen.

Studenten die zich voor 1 mei hebben ingeschreven en die worden toegelaten tot de opleiding zonder dat zij de taaltoets hebben behaald (taalniveau f3), dienen voor aanvang van de opleiding deel te nemen aan de verplichte 'summer courses'. Studenten die na aanvang van de opleiding de taaltoets nog niet behaald hebben, dienen – parallel aan het reguliere programma – het deficiëntieprogramma taal te volgen.

Havisten voldoen aan de wettelijke eisen, maar management en docenten geven tijdens de gesprekken aan dat hen wordt geadviseerd om niet met de opleiding te starten. De redenering van de opleiding hierbij is dat de student collega's moet gaan begeleiden die reeds ervaring hebben, de vrees is dat dit gaat wringen op de werkvloer. De verwachting van de opleiding is dat er een automatische selectie plaatsvindt omdat het voor havisten vrijwel onmogelijk is om een geschikte werkplek te vinden, aangezien hiervoor door het werkveld relevante diploma's worden vereist.

Hogeschool iPabo ziet allochtone leerkrachten en PEM'ers in IKC en kinderopvang als een belangrijk rolmodel voor kinderen en ziet dit als een belangrijke stap in het creëren van een geïntegreerde democratische samenleving. De opleiding geeft aan met dit Ad-programma deze doelgroep te willen bereiken. Het panel heeft voor deze diversiteitsambitie geen uitgewerkt beleid aangetroffen.

Het constateert tegelijkertijd dat het werkveld waar de opleiding in contact mee is, aangeeft van plan te zijn om hun (overwegend multiculturele/allochtone) mbo-ers deze opleiding aan te bieden. Docenten kunnen tijdens de gesprekken goed onderbouwen hoe ze met de diversiteit in instroom om zullen gaan.

Zolang een Ad-programma onderdeel is van een bachelorprogramma, wat hier het geval is, dient de instroom in het Ad- programma te voldoen aan dezelfde eisen als die voor de bachelor zijn vastgesteld. In dit geval betreft dit dus ook de instaptoetsen voor taal en rekenen die voor de pabo is vereist. Het management licht toe dat deze instroomeisen ook inderdaad gelden voor de studenten die in de Ad-opleiding instromen, maar dat het toetsmoment hiervoor is uitgesteld tot in het schakelprogramma.

Overwegingen

Het panel constateert dat het instroombeleid aan de wettelijke vereisten voldoet. De eis dat een kandidaat een relevante werk- of stageplek dient te hebben ziet het panel als passend en gewenst voor deze opleiding. Het begrijpt en onderschrijft de redenering van de opleiding om instroom van havisten te ontmoedigen.

Het panel waardeert de diversiteitsambitie van de Hogeschool en van deze opleiding en vindt het positief dat de Hogeschool met deze opleiding uitdrukkelijk inzet op een nieuwe en maatschappelijk gewenste ontwikkeling. Het is voor het panel echter niet zichtbaar geworden hoe ze de ambitie een meer diverse instroom aan te trekken, denkt te realiseren. De opleiding vertrouwt hier grotendeels op de diversiteit aan instroom vanuit het werkveld. Het panel is van oordeel dat dit ongetwijfeld bij zal dragen aan de diversiteit van de instroom, maar beveelt daarnaast aan om hier ook zelf explicieter beleid op te voeren.

Conclusie: Voldoet

4.2.5 Standaard 6

Het programma is studeerbaar.

Bevindingen

Het programma bestaat uit twee jaar, elk jaar is opgedeeld in blokken van vier perioden en is zodanig ingericht dat de studielast evenredig over het programma is verdeeld. Volgens het dossier bevordert de hogeschool de studeerbaarheid door de verwachtingen van kandidaten te managen en hen via de studiekeuzecheck te stimuleren een goede studiekeuze te maken. Na elk semester vinden programma-evaluaties en studentenpanels plaats om de ervaren studielast in beeld te brengen en mogelijke studie-belemmerende factoren op te sporen.

Als een student de taaltoets, die onderdeel uitmaakt van de studiekeuzecheck, niet op niveau f3 haalt, volgt remediëring, via een summer course of parallel deficiëntieprogramma voor de student. Dit is geen harde eis maar een zwaarwegend advies van de opleiding. Voor studenten met een functiebeperking kunnen aanpassingen in hun leerroute worden aangebracht.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat het programma studeerbaar is in de tijd die hiervoor staat. Tijdens het locatiebezoek kreeg het panel de indruk dat studielast en studeerbaarheid regelmatig worden besproken en gedegeen worden gemonitord.

Het panel waardeert het dat er een programma buiten het kerncurriculum om wordt aangeboden voor studenten die de taaltoets in de studiekeuzecheck niet halen. Echter, deze taaltoets gaat ervan uit dat het startniveau van taalvaardigheid f3 is. Dat is voor de doelgroep die men voor ogen heeft (mbo-4 met ervaring, dus die niet recentelijk een opleiding mbo-4 hebben afgerond) geen vanzelfsprekendheid. Een summer course of parallel deficiëntieprogramma zal de studielast voor deze groep verzwaren. Bovendien zal het deze studenten veel (meer) moeite kosten om uiteindelijk naar de uitstroomeis van f4 toe te werken. Het panel adviseert daarom om deze doelgroep explicieter duidelijk te maken dat de extra vereiste inspanningen op taalvaardigheid de studielast aanzienlijk zal verhogen.

Conclusie: Voldoet

4.2.6 Standaard 7

Het Ad-programma voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

Het Ad-programma heeft een omvang van 120 EC en wordt in een tijdvak van twee collegejaren aangeboden. Elk jaar kent een studiebelasting van 60 EC.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding voldoet aan de wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en duur van een Ad-programma.

Conclusie: Voldoet

4.3 Personeel

4.3.1 Standaard 8

Het Ad-programma beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

Het personeelsbeleid van Hogeschool iPabo is vastgelegd in de Nota Strategisch Personeelsbeleid 2013-2018 en voorziet in de deskundigheid van personeel in termen van de benodigde kwalificaties gekoppeld aan inhoudelijke focus en zwaartepuntvorming. In het Professionaliseringsplan is verder vastgelegd waarop het onderwijzend personeel zich schoolt. Een doel is dat eind 2016 alle docenten in het bezit zijn van de basiskwalificatie examinering (BKE) en een deel van docenten met specifieke taken hebben deelgenomen aan de seniorkwalificatie examinering (SKE).

Jaarlijks vinden functioneringsgesprekken plaats waarin afspraken rondom professionalisering worden vastgelegd. Docenten maken hiervoor een eigen professionaliseringsplan. Zij geven tijdens de gesprekken aan dat zij in dit plan hebben vermeld dat ze de professionaliseringsruimte graag willen gebruiken om zich meer in het zeer jonge kind te verdiepen, via scholing en/of stage.

Overwegingen

Het personeelsbeleid van de opleiding is geborgd in het beleid van Hogeschool iPabo. Het panel is van oordeel dat het beleid voorziet in voldoende professionaliserings- en ontwikkelingsmogelijkheden voor het personeel om zich (verder) te bekwamen in voor deze opleiding relevante vakgebieden en ontwikkelingen.

Conclusie: Voldoet

4.3.2 Standaard 9

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Van de beoogde docenten voor de Ad-PEM, beschikt 78% over een mastergraad en 13% heeft een PhD. Hogeschool iPabo heeft een lector Jonge Kind aangesteld die spelend leren als onderzoeksterrein heeft. Een groep van vijf docentonderzoekers, waaronder de lector Jonge Kind, heeft specifieke vakdeskundigheid op Jonge Kind en VVE. Alle docenten zijn onderwijsdeskundig geschoold en beschikken over een onderwijsbevoegdheid, waarvan meer dan 95% over een eerstegraadsbevoegdheid. De opleiding zal daarnaast werken met (gast)docenten uit verwante mbo-opleidingen die beschikken over het masterniveau.

Het panel stelt vast dat docenten met kennis en ervaring met het zeer jonge kind (0-2 jaar) niet in het kernteam zijn vertegenwoordigd. Er zijn twee vacatures voor de doelgroep van het zeer jonge kind. Het panel heeft een beschrijving van deze vacatures tijdens het locatiebezoek ingezien. De opleiding geeft aan dat deze nieuw aan te trekken docenten ook een belangrijke rol zullen spelen in de professionalisering van het huidige kernteam op dit onderdeel. Ook benadrukt zij dat binnen het lectoraat het zeer jonge kind de aandacht heeft en dat dit via dit lectoraat in het onderwijs terug zal vloeien.

Het panel constateert dat muziek en beeldende vorming docenten geen deel uitmaken van het kernteam van de opleiding. Docenten benadrukken dat deze wel in de opleiding kunnen worden ingezet vanuit de pabo.

Docenten verwachten dat de doelgroep van de Ad-PEM enigszins zal afwijken van de Pabo-studenten, maar zij geven aan veel ervaring te hebben met mbo-ers als doelgroep en met deeltijdstudenten en zij hebben ervaring met na- en bijscholingstrajecten.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de docenten die de opleiding momenteel voor de Ad-PEM beoogt, uitstekend zijn opgeleid. Zij maken op het panel een professionele, enthousiaste en gedreven indruk. Het panel vindt dat docenten in het algemeen goed doordacht hebben wat de opleiding betekent en wat er daarbij op hun afkomt wat betreft doelgroep en curriculum.

Het panel mist hier echter expertise met betrekking tot het zeer jonge kind en een intensieve betrokkenheid van docenten muziek of beeldende vorming bij het programma. De verschillende gesprekspartners zijn zich bewust van deze lacune en engageren zich nadrukkelijk om snel tot een oplossing te komen. Er wordt volgens het panel veel vertrouwd op de invulling van de twee vacatures in dit opzicht, en men leunt op de eerder verworven competenties van de instromende studenten en de expertise van het werkveld.

Het panel is van oordeel dat de kwaliteit van het personeel momenteel volstaat voor het aanbieden van het programma voor de doelgroep jonge kind van 2 tot 6 jaar. Het concludeert echter dat het huidige docententeam niet voldoende is geëquipeerd voor de inhoudelijke realisatie van het programma op de onderdelen zeer jonge kind (0-2 jaar) en beeldende en muzische expertise.

Conclusie: voldoet niet

4.3.3 Standaard 10

De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Hogeschool iPabo hanteert voor deze opleiding een docent-studentratio van 1:25. Docenten lichten toe dat deze ratio een gemiddelde is en flexibel wordt ingezet. Waar dit onderwijskundig verantwoord is, wordt bijvoorbeeld een college gegeven voor een grotere groep, waardoor het mogelijk is om in andere onderdelen in kleine eenheden te werken. Deze ratio is volgens docenten uitsluitend een gemiddelde voor de modules en niet voor de gehele opleiding. Dus studieloopbaanbegeleiding, werkplekbegeleiding en dergelijke vallen buiten deze ratio.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de opleiding over voldoende docenten beschikt om de geplande onderwijsactiviteiten te kunnen uitvoeren. Het waardeert de flexibele invulling van de docent-studentratio en de mogelijkheden die dit biedt om kleinschaligheid te bewerkstelligen waar men dit nodig acht.

Conclusie: Voldoet

4.4 Voorzieningen

4.4.1 Standaard 11

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De opleiding wordt aangeboden op twee eigen locaties, in Amsterdam en in Alkmaar. In Amsterdam is het schoollab Speleon gevestigd, een leer-, onderwijs- en ontwerpomgeving voor spelend ontdekkend leren, (demonstratie)lessen en praktijkonderzoek. In het inpanidige Speleon komen peuters en kleuters van brede basisschool El Kadisia spelen in de

ochtenden. De locatie in Alkmaar is gevestigd in een schoolgebouw waar ook een basisschool in is gevestigd.

De opleiding beschikt over een mediatheek met handboeken, methodieken, vakspecifieke materialen en een collectie jeugdliteratuur ten behoeve van stagevoorbereiding. Men heeft de beschikking over lokalen voor kennisbasisvakken, een collegezaal, toetsruimte en studieplekken. Daarnaast zijn er generieke werkruimtes en een aula, bezinnings- en gebedsruimtes en in Amsterdam een iPub voor sociale ontmoeting. De studenten van de Ad-PEM krijgen binnen het gebouw van Hogeschool iPabo een duidelijk eigen plek, waar zij elkaar kunnen treffen.

Hogeschool iPabo maakt gebruik van het digitale beoordelings- en studievolsysteem iTrex. Via het digitale inleverloket leveren studenten al hun schriftelijke werkstukken digitaal in, waarna deze gecontroleerd worden door het fraudeopsporingsprogramma Ephorus.

Overwegingen

Het panel heeft de leslocatie in Amsterdam bekeken en beoordeeld en is van mening dat de huisvesting en materiële voorzieningen ruimschoots toereikend zijn voor de realisatie van het programma. Het waardeert de mogelijkheden die het Speleon biedt voor integratie van de diverse programmagebieden.

Het panel waardeert de eigen ruimte die voor de Ad-studenten binnen de hogeschool wordt ingericht. Het is van oordeel dat de opleiding hiermee op een gedifferentieerde manier omgaat met de ter beschikking staande infrastructuur en tegelijkertijd het gemeenschapsgevoel binnen de afzonderlijke opleidingen versterkt.

Conclusie: Voldoet

4.4.2 Standaard 12

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Het uitgangspunt van de hogeschool is dat de student zelf verantwoordelijk is voor zijn studievoortgang en professionele ontwikkeling. De opleiding biedt eerstelijns studiebegeleiding om studenten te volgen en om samen met studenten belemmeringen in de studievoortgang te signaleren. Daarnaast is er tweedelijns studiebegeleiding om belemmeringen op te heffen. Volgens pabo studenten nemen studieloopbaanbegeleiders ruim de tijd en kennen ze studenten persoonlijk en weten 'hoe het met je gaat'. Zij geven aan dat ze zich vanaf het begin zeer welkom voelen bij iPabo en vinden de sfeer binnen de opleiding erg goed. Ze prijzen de kleinschaligheid en betrokkenheid van docenten en spreken van een saamhorigheidsgevoel. Informatievoorziening vinden zij in het algemeen goed georganiseerd.

Het panel stelt vast dat binnen het kernteam ervaring aanwezig is met het begeleiden van mbo-instromers en met deeltijdstudenten. In het geval van NT2 problematiek heeft de opleiding de beschikking over kortdurende hulptrajecten en maakt zij gebruik van zowel eerste als tweedelijns begeleiding.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de studiebegeleiding en de informatievoorziening naar behoren is georganiseerd. Het heeft kunnen constateren dat de docenten die het heeft gesproken, gedreven zijn om studenten de benodigde begeleiding te geven. Het panel waardeert het dat studenten zelf het initiatief kunnen nemen bij problemen, maar dat er ook een structuur aanwezig is waarbij studiebegeleiders contact opnemen als zij problemen vermoeden.

Conclusie: Voldoet

4.5 Kwaliteitszorg

4.5.1 Standaard 13

Het Ad-programma wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

Hogeschool iPabo gebruikt het INK-model voor kwaliteitsmanagement met de PDCA-cyclus als basis. Op basis van het instellingsplan zijn prestatie-indicatoren geformuleerd in het instituutplan. Deze prestatie-indicatoren geven sturing aan de activiteitenplannen die per studiejaar worden opgesteld en vormen de basis voor doelstellingen en activiteiten. Elk trimester vindt een bespreking van de voortgang van het activiteitenplan plaats. De hogeschool maakt gebruik van diverse evaluatie-instrumenten en hanteert normen voor het beoordelen van evaluatie-uitkomsten.

Overwegingen

Het panel beoordeelt de systematiek van kwaliteitszorg als goed doordacht en van voldoende kwaliteit. De PDCA-cyclus is op een transparante wijze ingebed in de kwaliteitszorg van de opleiding. Evaluaties maken onderdeel uit van deze cyclus en worden aangewend ter evaluatie van doelstellingen.

Conclusie: Voldoet

4.5.2 Standaard 14

Bij de interne kwaliteitszorg zijn opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van het Ad-programma actief betrokken.

Bevindingen

Taken en verantwoordelijkheden op het gebied van onderwijsevaluatie zijn vastgelegd in het Kwaliteitshandboek. Binnen Hogeschool iPabo is de actieve participatie van studenten bij de evaluatie van het programmabeleid structureel belegd en ingebed in de organisatie en als onderdeel van hun persoonlijke professionaliteit opgenomen. Alle studenten worden geacht te participeren in evaluatieonderzoeken per semester, in het klassikaal bespreken van de evaluatieresultaten en zij dienen minimaal eenmaal deel te nemen in het studentenpanel voor hun leerjaar. Per jaargroep wordt een samenvatting gemaakt voor de opleidingscommissie.

Formele inspraakmogelijkheden en –bevoegdheden voor medewerkers en studenten is belegd in de medezeggenschapsraad en de opleidingscommissie. In de opleidingscommissie zijn vertegenwoordigers van studenten, medewerkers en werkveld vertegenwoordigd. Gesprekspartners geven aan dat een vertegenwoordiging van de Ad-opleiding aan zal sluiten bij deze bestaande gremia.

Volgens de OER stelt het College van Bestuur voor de opleiding een examencommissie in. Deze examencommissie is het orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die nodig zijn voor het verkrijgen van de graad Associate degree. De examencommissie stelt jaarlijks na afloop van het kalenderjaar een verslag op van haar werkzaamheden.

Studenten van de pabo kunnen tijdens de gesprekken concrete voorbeelden aandragen hoe hun inbreng tot verbeteringen in de opleiding hebben geleid. Dit geldt zowel inhoudelijk (verbeteringen aan een vak), als qua faciliteiten (bijvoorbeeld verbeteringen van wifi). Studenten voelen zich gehoord en serieus genomen.

Overwegingen

Het panel constateert dat de opleiding de verschillende belanghebbenden gestructureerd en regelmatig om input vraagt. Het is van oordeel dat er een ruime betrokkenheid is van studenten, medewerkers en werkveld bij de opleiding. Er zijn veel mogelijkheden waar studenten al dan niet verplicht hun oordeel kunnen geven. Het panel waardeert het dat er naar aanleiding van deze inbreng actie wordt ondernomen.

Conclusie: Voldoet

4.6 Toetsing

4.6.1 Standaard 15

Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

De hogeschool heeft haar visie op toetsing en beoordeling vastgelegd in het Toetsbeleid. De concrete operationalisatie van beoogde eindkwalificaties, toetsmatrizen, toetsvormen, beoordelingsformulieren en beoordelingsprotocollen zijn als Handboek Toetsing en Beoordeling aan het toetsbeleid toegevoegd. De borging van het eindniveau en de kwaliteit van toetsing wordt gegarandeerd door de examencommissie en de toetscommissie. Het werkveld waarborgt de externe validatie bij het beoordelen van het afsluitend examen voor het programmaonderdeel praktijkleren. De opleiding hanteert het ‘vier-ogenprincipe’ bij de ontwikkeling van toetsen.

Voor elk van de competentiegebieden van de opleiding zijn één of meer kerntaken omschreven en per kerntaak is vastgelegd hoe dit bij studenten wordt getoetst. Men onderscheidt hierbij de niveaus opleidingsbekwaam, werkplekbekwaam en startbekwaam (eindniveau Ad). Er wordt gebruik gemaakt van vaardigheidstoetsen, kennistoetsen, praktijkopdrachten en een portfolio.

Het afsluitende examen van de opleiding bestaat uit een assessment voor praktijkleren, een praktijkonderzoek en een eindreflectie. Voor de beoordeling van het afsluitende examen geldt het 'vier-ogen principe', waarbij voor het praktijkleren en het praktijkonderzoek ook het werkveld een rol vervult bij de beoordeling.

Overwegingen

Het panel concludeert dat er een duidelijk en helder omschreven toetsstelsel is voor zowel tussentijdse als afsluitende vormen van toetsing. De kwaliteit van de toetsen is procesmatig goed geborgd. Het toetsbeleid wordt verder uitgewerkt op basis van de kaders vanuit Hogeschool Rotterdam. Het panel heeft de toetsmatrijzen en beoordelingsformulieren bekeken en is van oordeel dat deze passend zijn voor het niveau van Associate degree.

Conclusie: Voldoet

4.7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

4.7.1 Standaard 16

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen

In het dossier verklaart hogeschool iPabo dat in het meerjarenperspectief van de hogeschool meerjarig rekening is gehouden met de (doorontwikkeling en) uitvoering van de Ad-PEM. De nodige financiële middelen zijn hiermee volgens de hogeschool gegarandeerd om het verwachte aantal studenten en het programma volledig te laten doorlopen en daarnaast de opleiding op een kwalitatieve manier verder te ontwikkelen en in te richten. Er is in de begroting rekening gehouden met een vacature van 2 fte ten behoeve van deze opleiding.

Overwegingen

Het panel constateert dat de instelling studenten de garantie geeft dat het programma volledig kan worden doorlopen en ziet geen redenen om aan deze garantie te twijfelen.

Conclusie: Voldoet

4.8 Algemene conclusie over de kwaliteit van het Ad-programma

De kwaliteit van het nieuwe Ad-programma is door het panel bekeken en beoordeeld en het panel beschouwt deze als voldoende onder voorwaarden.

Het is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding helder zijn omschreven en voldoende zijn afgestemd met het werkveld. De opleiding heeft volgens het panel scherp op het netvlies waarin het beroepsprofiel van de Ad verschilt van mbo- en bacheloropleidingen en maakt het onderscheid in taken en verantwoordelijkheden voldoende duidelijk.

Het programma maakt het voor studenten mogelijk om op een systematische wijze naar de einddoelen toe te werken. Wel is het panel van oordeel dat het curriculum wat veel vanuit het onderwijs wordt benaderd, waarbij veel aandacht uitgaat naar VVE en kinderen van 2-4 jaar, maar waarbij het zeer jonge kind van 0-2 jaar en ook muzische vakken enigszins op de

achtergrond raken. Dit geldt minder in de theoretische kennisbasis, maar vooral in het praktijkdeel en in de kennis en ervaring van het kernteam. Het panel ziet ook dat er bij diverse docenten al ideeën leven hoe deze onderdelen meer in het curriculum kunnen worden betrokken. Daarnaast zijn er twee vacatures voor docenten met een specialisatie in het zeer jonge kind, die tevens een bijdrage dienen te leveren aan professionalisering van het huidige docententeam. Het panel is van oordeel dat het huidige docententeam op dit moment niet voldoende is toegerust om ook de doelgroep zeer jonge kinderen voldoende in het programma te betrekken, maar acht dit team zeker in staat om zich hierin op korte termijn voldoende in te ontwikkelen.

Het panel is van oordeel dat de studiebegeleiding, de informatievoorziening en de kwaliteitszorg naar behoren is georganiseerd. Inspraak van betrokken partijen is goed geregeld en heeft een plek in het kwaliteitssysteem. Er is een duidelijk en helder omschreven toetsstelsel aanwezig voor zowel tussentijdse als afsluitende vormen van toetsing. De kwaliteit van de toetsen is procesmatig goed geborgd. Zowel de toetsmatrijzen als de beoordelingsformulieren zijn passend voor het niveau van Associate degree.

4.9 Aanbevelingen

Het panel beveelt aan:

- In alle programmaonderdelen van het curriculum structureel aandacht te besteden aan het zeer jonge kind (0-2 jaar) en aan muziek, drama, dans en beeldende vorming;
- Kandidaten die het instroomniveau F3 niet behalen, explicieter duidelijk te maken dat een remediërend programma de studiebelasting verhoogt en dat zij zich voldoende realiseren dat zij in twee jaar een ontwikkeling dienen door te maken naar het aanzienlijk hogere F4 niveau;
- Extra aandacht te hebben voor de kwaliteit van de begeleiding van de studenten in het stage/werkveld, hun positionering en de bijbehorende taken en verantwoordelijkheden;
- Zelf explicieter beleid te voeren op de diversiteitsambitie;
- Prioriteit te geven aan professionalisering van het docententeam voor deze opleiding op de onderdelen zeer jonge kind en ludische/muzische expertise.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoet
2 Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk	Voldoet
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	Voldoet
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	Voldoet
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten	Voldoet
	6. Het programma is studeerbaar	Voldoet
	7. Het Ad-programma voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma	Voldoet
	3 Personeel	8. De het Ad-programma beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid
9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma		Voldoet niet
10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma		Voldoet
4 Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma	Voldoet
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten	Voldoet
5 Interne kwaliteitszorg	13. Het Ad-programma wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen	Voldoet
	14. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de Ad-programma's- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van het Ad-programma actief betrokken	Voldoet
6 Toetsing	15. Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing	Voldoet
7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	16. De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar	Voldoet
Algemene conclusie		Voldoende onder voorwaarden

V = voldoende O = onvoldoende

Bijlage 1: Samenstelling panel

Voorzitter: Gerda Geerdink, (*voorzitter*), associate lector werkzaam bij het Kenniscentrum Kwaliteit van Leren van de Faculteit Educatie van de HAN op het thema 'kwaliteiten van lerarenopleiders'. Leden:

- Lien Werbrouck, opleidingshoofd van de professionele bacheloropleiding Pedagogie van het jonge kind aan de Karel de Grote Hogeschool te Antwerpen;
- Maureen van Doorn, adviseert kinderdagverblijven, IKC's (Integraal Kind Centrum) en diverse stichtingen die zich buigen over kind en welzijn;
- Student-lid: Eline Leo, student Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam.

1. Gerda Geerdink

G. Geerdink is als senior onderzoeker werkzaam bij HAN, tevens associate lector 'kwaliteit van lerarenopleiders' werkzaam bij het Kenniscentrum Kwaliteit van Leren van de Faculteit Educatie van de HAN. Ze wordt regelmatig ingeschakeld als voorzitter van panels (NL) door NVAO/AeQui of van commissies door de VLHUR (VL) voor het beoordelen van de kwaliteit van lerarenopleidingen. Tevens is ze hoofdredacteur van het Tijdschrift voor Lerarenopleiders en bestuurslid van de VELON (vereniging lerarenopleiders Nederland). Daarnaast is ze lid van de Vereniging voor Onderwijs Research (VOR) en de European Association for Practitioner Research on Improving learning (EAPRIL),

2. Mevr. Lien Werbrouck

L. Werbrouck is opleidingshoofd van de professionele bacheloropleiding Pedagogie van het jonge kind aan de Karel de Grote-Hogeschool te Antwerpen. Samen met enkele teamleden uit de lerarenopleiding kleuteronderwijs ontwikkelde ze in 2010 met succes deze nieuwe bacheloropleiding (gestart in 2010). Van 2007 tot 2013 coördineerde ze tevens het postgraduaat verantwoordelijke in de kinderopvang. Vanuit haar huidige functie neemt ze op vaste basis als gastspreker deel aan tal van internationale fora zoals EECERA-congres, ISSA-congres, DECET-congres, ESSE (Lyon)

3. Mevr. Maureen van Doorn

M. van Doorn maakte in 2010 deel uit van het door de NVAO goedgekeurd panel ter beoordeling (TNO) van de hbo-opleiding bachelor Pedagogisch management kinderopvang (Windesheim, Fontys, Inholland). Van 2001 tot 2014 was ze directeur/bestuurder van MAX kinderopvang te Rotterdam, van 2014 tot heden adviseert ze kinderdagverblijven, IKC's (Integraal Kind Centrum) en diverse stichtingen die zich buigen over kind en welzijn.

4. Mevr. Eline Leo

E. Leo studeert ze Onderwijskunde aan de UvA, in 2011 behaalde ze het diploma Ouder & Kind training van Train Inn.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door Lieve Desplenter, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en Suzanne den Tuinder, secretaris (gecertificeerd)/

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 23 maart 2016

Locatie: Hogeschool iPabo, locatie Amsterdam

Programma:

Tijdstip	Onderwerp	Aanwezigen namens	Functie
08.30u – 09.00u	Ontvangst en kort	Hermien Wiechers	Secretaris College van Bestuur Hogeschool
09.00u - 09.15u	Sessie 1 <i>gesprek met</i>	Titia Bredée Hermien Wiechers	Voorzitter College van Bestuur Hogeschool iPabo Secretaris College van
09.15u - 10.00u	Sessie 2 <i>gesprek met</i>	Kees Bakker Sjaak Bos	Opleidingsmanager Hogeschool iPabo Opleidingsmanager Hogeschool iPabo
10.00u - 10.30u	Sessie 3 <i>gesprek met studenten</i>	André de Haan Luca Bakker Annelies den Hollander Wies Ooievaar Jelke Kramer Martin Smit	Student pabo, Voltijd Amsterdam, K23 Student pabo, Voltijd Amsterdam, K31 Student pabo, Deeltijd Amsterdam, D21 Student pabo, Voltijd Alkmaar, L34 Student pabo, Voltijd Alkmaar, L34 Student pabo, Deeltijd Amsterdam, D21
10.30u - 10.45u	Overleg panel	besloten	
10.45u - 11.45u	Sessie 4 <i>gesprek met docententeam</i>	Inouk Boerma Annerieke Boland Anne Arbouw Karin Weisbeek Jenneke Brugman Vahap Duman	Coördinator Ad Pedagogisch Educatief Lector Jonge Kind Hogeschool iPabo Docent Pedagogiek Hogeschool iPabo Docent Pedagogiek Hogeschool iPabo Studiebegeleider Hogeschool iPabo Studiebegeleider Hogeschool iPabo
11.45u – 12.15u	Sessie 5 <i>gesprek met vertegenwoordigers werkveld</i>	Gert-Jan Veeter Rien Spies Mohammed Bhoelan Anita Schreurs Marga Hendriks	Bestuurder Stichting Sarkon Bestuurder Stichting Agora Bestuurder Stichting El Amal Bestuurder Impuls Bestuurder Stichting Kinderopvang Hoorn Kinderopvang Kappio
12.15u - 13.15u	Overleg panel <i>inclusief lunch</i>	besloten	
13.15u – 13.45u	Sessie 6 <i>gesprek met vertegenwoordigers examencommissie en opleidingscommissie</i>	Jenny Schrupf Rob Tanke Rob Moggre Stefan Schuur Jan Willem van Slijpe	Voorzitter Examencommissie Hogeschool iPabo Examencommissie Hogeschool iPabo Examencommissie Hogeschool iPabo Opleidingscommissie Hogeschool iPabo Opleidingscommissie
13.45u – 14.30u	Overleg panel	besloten	
14.30u - 15.00u	Sessie 7 <i>mogelijk tweede gesprek met</i>	Kees Bakker Sjaak Bos	Opleidingsmanager Hogeschool iPabo Opleidingsmanager Hogeschool iPabo
15.00u – 15.45u	Overleg panel	besloten	
15.45u - 16.00u	Beknopte terugkoppeling	Titia Bredée Hermien Wiechers Kees Bakker Sjaak Bos	Voorzitter College van Bestuur Hogeschool iPabo Secretaris College van Bestuur Hogeschool iPabo Opleidingsmanager Hogeschool iPabo

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier Ad-programma / instelling

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Bekwaamheidsdossiers van docenten
- Schematisch programmaoverzicht Ad PEM
- Modulenboek 1^e jaar
- Studiegids Competent Handelen (jaar 1)
- Docentenhandleiding Competent Handelen (jaar 1)
- Praktijkgids Pedagogisch Educatief Medewerker (jaar 1)
- Studiegids Persoonlijke Professionaliteit (jaar 1)
- Toetsplan Ad PEM
- OER 2016-2017 AD PEM
- Studentenstatuut
- Macrodoelmatigheidstoets
- Verslag verschillende overlegvormen (Groot Werkoverleg, Opleidingscommissie, gespreksverslagen beroepenveld, gespreksverslagen werkveldcommissie, gespreksverslagen stuurgroep SPS, landelijk netwerkoverleg)
- Instellingenplan
- Programmabeleid
- Begroting
- Activiteitenplan en trimesterrapportages bij begroting
- Activiteitenplan bachelor
- Concept Jaarverslag 2015
- Personeelsbeleidsplan
- Voorzieningenplan
- Studeren met een functiebeperking
- Beleidsplan Kwaliteitszorg & Onderzoekshuis
- Onderzoeksprogrammering
- Publicaties Onderzoekscentrum
- Borging Toetsing en examinering (protocollen en procedures, Samenstelling & Taakverdeling examencommissie, Deskundigheidsbevordering examencommissie, aanwijzing examinatoren, uitreiking getuigenschriften en verklaringen, verslagen examencommissie)
- Toetsbeleid, Handboek Toetsing
- Toets- en beoordelingsformulieren
- Vacature docent Ad PEM

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

AD	Associate degree
Ba	bachelor
EC	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
Ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op uitgebreide toetsing van het nieuwe Associate-degreeprogramma Pedagogisch Educatief Medewerker van Hogeschool iPabo Amsterdam Alkmaar.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
E info@nvaio.net
W www.nvaio.net

Aanvraagnummer 005099